
Review

Reviewed Work(s): פעילות פנאי ותעסוקה לזקנים מדריך להגברת ההשתתפות בפעילויות מרגריטה רחנאייב and יובל נוה by פנאי תכליתיות

Review by: ענבל גניאל ז'לטיאקוב

Source: *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי גיליון 22, כעיסוק, 1, Special Issue on Geriatrics / חוברת, 1, פברואר 2013, כרך 22, (פברואר 2013), pp. H75-H76

Published by: Israeli Society of Occupational Therapy / העמותה ישראלית לריפוי בעיסוק

Stable URL: <https://www.jstor.org/stable/23470609>

JSTOR is a not-for-profit service that helps scholars, researchers, and students discover, use, and build upon a wide range of content in a trusted digital archive. We use information technology and tools to increase productivity and facilitate new forms of scholarship. For more information about JSTOR, please contact support@jstor.org.

Your use of the JSTOR archive indicates your acceptance of the Terms & Conditions of Use, available at <https://about.jstor.org/terms>

JSTOR

is collaborating with JSTOR to digitize, preserve and extend access to *IJOT: The Israeli Journal of Occupational Therapy* / כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק

מדור סקירת ספרים

 עורכת המדור: לירון בנישתי

**פעילות פנאי ותעסוקה לזקנים
מדריך להגברת ההשתתפות בפעילויות פנאי תכליתיות**

מאת: יובל נוה ומרגריטה רחנאייב, 265 עמודים, הוצאת ג'וינט ישראל - אשל ובית בלב מקבוצת מכבי שירותי בריאות, 2012

הקשר בין ריפוי בעיסוק ובין תעסוקה במוסדות הגריאטריים נעשה בשנים האחרונות מוגדר וברור יותר, בעקבות הגדרת תחום הריפוי בעיסוק על ידי משרד הבריאות כתחום האחראי לתחומי התעסוקה. עם זאת, הקשר הזה מביא ללא מעט קונפליקטים, באשר לאופיה של אחריות זו ומקומה בפועל.

בספר "מדריך להגברת ההשתתפות בפעילויות פנאי תכליתיות" מציגים הכותבים, יובל נוה - מרפא בעיסוק ומרגריטה רחנאייב - מדריכת תעסוקה, מודל לבניית הקשר, הידע וההדרכה בין המקצועות. הספר פותח בהגדרת מושגים ורקע כללי על מאפייני המטופלים, המעמידים ידע בסיסי שיש ללמוד ולחלוק בו, בהמשכו מובאות דוגמאות להפעלות בשטח, תוך חלוקת תפקידים ברורה בין המרפאים בעיסוק למדריכות התעסוקה במקביל לבניית מדדים המעריכים את יעילות ההתערבות בפעילות התעסוקה. ובסופו, מובא גם מודל יישומי כדוגמה המלווה בטפסים ובתרשימי זרימה ברורים.

הספר - בנוי כמדריך ובו שלושה חלקים:

בחלק הראשון יש סקירת ספרות ומידע רלוונטי לתחום הריפוי בעיסוק והתעסוקה, הגדרות שונות ומאפיינים של מצבים תפקודיים ופיתולוגיות נפוצות בקרב אוכלוסיית הקשישים. סקירה זו כוללת המלצות וקווים מנחים יישומיים על דרכי הערכה והתערבות בסיסיים, תוך התייחסות גם למטופלים הפחות שגרתיים בנוף המוסד הגריאטרי, ובכלל זה, התייחסות לאישיות המטופל. התיאוריה של קלאודיה אלן המנתחת את יכולות ההשתתפות של האדם בפעילויות על פי חלוקה לרמות השתתפות שונות, משמשת בספר בסיס הדרכתי בין המקצועות, ואינטגרציה בין עבודת המרפא בעיסוק ובין מדריכת התעסוקה בפועל. נושא זה מודגם בפעילויות שונות הנעשות לשם התערבות והפעלה של דיירים במוסדות גריאטריים. הדוגמאות מובאות תוך התייחסות רב-תפקודית למשמעויות השונות - המוטוריות, התחושתיות והרגשיות - הטמונות בפעילויות אלו, לצד הבהרות של "עשה ואל תעשה" והתייחסות מפורטת וברורה על פי אבני בוחן שונות.

בתום החלק הראשון בספר, מתוארים המפעילים השונים, ממדריכות התעסוקה ועד מטפלים מתנדבים ובני משפחות. ניתנות המלצות מעשיות לשימור הפעלות וייעולן תוך שמירה על מטרות ההפעלה של המפעיל.

 כתב עת ישראלי לריפוי בעיסוק, פברואר 2013, 22(1)

מדורים

החלק השני של הספר מציג רובו דוגמאות להפעלות מטופלים, תוך חלוקה על פי עונות השנה לארבע תקופות, במטרה להדגים תכנון שנתי בהתאם לכך. חלק זה עשיר באינספור רעיונות צבעוניים ויישומיים, עד הפרט הקטן, ואף כולל רעיונות לטופסי סיכום פעילות, סדר פעילות וימים.

לבסוף, בחלקו השלישי והאחרון משתפים אותנו המחברים בנהלים שבהם נעשה שימוש במקום עבודתם, תוך שימוש בתרשימי זרימה ברורים של תהליכים שכבר יושמו, והבאת טפסים לדוגמה.

הספר כשמו כן הוא, מדריך, ראשון מסוגו, שנכתב בישראל ועל כן מותאם מאוד למסגרות העבודה בארץ, יישומי ורלוונטי. הוא מבהיר מושגים בסיסיים ומציע מודל מסודר לדרכי עבודה ולהתאמת פעילות, מייצר גשר של ידע והדדיות בין הריפוי בעיסוק ובין התעסוקה. מדריך זה יכול לשמש כ"מדריך להדרכה", כלי למרפאים בעיסוק שיכול לשמש בתהליך הדרכה וככלי מסייע בהגדרת התפקיד של המרפאים בעיסוק בתהליך זה.

הספר מבהיר את חשיבות ההדרכה המדורגת הנבנית שלב על גבי שלב, ואת יצירת הפעילות המקצועית של הצוות על בסיס ידע ונהלים קבועים כדרך המקדמת את תחום התעסוקה למחוזות מלומדים ומובנים ומליכה לקידום השתתפות מרבית של הדיירים במחלקות.

יש בו דוגמאות רבות מן השטח (ואף צילומים), וקווים מנחים לביצוע כל אחד מן הרעיונות המובאים בו. כללו של דבר, הספר עוסק בצדדים מעשיים, רוחניים, ודידקטיים של פעילויות פנאי ותעסוקה.

נכתב בידי: **ענבל גניאל ז'לטיאקוב**, BOT, inbal.ganiel@gmail.com, מרפאה בעיסוק במכון להתפתחות הילד
נערך בידי: **לירון בנישתי**, MSc, OT, מרפאה בעיסוק במכון להתפתחות הילד
"מכבי" בירושלים ועוזרת הוראה בקריה האקדמית "אונו". liron@hotmail.com